

Moderná učebnica z didaktiky ruského jazyka ako predpoklad zefektívnenia prípravy budúcich učiteľov

(PETRIKOVÁ, A. – KUPRINA, T. V. – GALLO, J. 2013. *Vvedeniye v didaktiku russkogo jazyka i mežkul'turnuju kommunikaciju*. Prešov: Filozofická fakulta PU, 2013. 365 s. ISBN 978-80-555-0766-8).

Jarmila Kredátusová, Inštitút rusistiky, ukrajinistiky a slavistiky, Filozofická fakulta, Prešovská univerzita, jarmila.kredatusova@unipo.sk

Učebnica pod názvom *Úvod do didaktiky ruského jazyka a medzikultúrnej komunikácie* nepochybne patrí medzi nové a moderné učebnice, ktoré sa na odbore učiteľstvo: ruský jazyk a literatúra uplatnia a zrejme aj dosť očakávajú. Učebnice a rovnako tak spôsob vedenia tohto predmetu zo začiatku 90. rokov a aj neskôr už zastaral a nový spôsob prípravy budúcich učiteľov, a teda aj vedenie tohto predmetu na vysokých školách sa stali nevyhnutnosťou.

Recenzovaná učebnica kolektívu autorov Anna Petriková – Tamara Vladimirovna Kuprina – Ján Gallo ponúka mimoriadne bohatý a cenný vedomostný materiál z učiteľskej psychológie, všeobecnej pedagogiky aj metodiky výučby konkrétneho predmetu, ktorý je zoradený v piatich kapitolách.

V prvej časti učebnice sa autori venujú tradícii výučby ruštiny na Slovensku, predstavujú didaktiku ako všeobecnú vedeckú disciplínu, konkretizujú tieto poznatky v didaktike ruštiny, pričom ju vidia ako súčasť medzikultúrnej didaktiky. Autori predstavujú didaktiku vo vzťahu k pedagogike, psychológii, sociológii, krajinovede a lingvokulturológii. Venujú sa procesu cudzojazyčnej výučby, ktorú vidia v jej troch oblastiach, a síce v kognitívnej (nadobúdanie nových poznatkov, návykov, zručností), afektívnej (emocionálna oblasť a hodnotová orientácia) a psychomotorickej (schopnosť používať techniku). Princípy výučby cudzieho jazyka vidia v komunikatívnej línii a v rešpektovaní rodného jazyka. Ak majú autori na mysli proces výučby cudzieho jazyka, sledujú najmä motiváciu, prečo sa učiť cudzí jazyk a tú vidia v úspechu ako takom, v získavaní krajinovedných poznatkov a v estetických potrebách každého jedinca. Za prostriedky cudzojazyčnej výučby považujú učebnicu, audiovizuálne prostriedky a technické prostriedky. Používateľov ovládania cudzieho jazyka delia do troch úrovní: 1. používateľ základov jazyka, 2. samostatný používateľ a 3. skúsený používateľ. Predstavujú pamäť a jej funkcie všeobecného používateľa, hovoria o zapamätávaní logickom a asociatívnom, žiakov a študentov chápu ako extrovertov a introvertov, klasifikujú ich štýly učenia sa (vizuálny, audiálny, kinetický typ), predstavujú spôsob práce s pravou alebo ľavou mozgovou hemisférou, venujú sa práci učiacich sa v skupinách.

Druhá časť je zameraná na medzikultúrnu komunikatívnu paradigmu vyučovania, čo treba považovať za nový prvok vo vyučovaní cudzích jazykov dnes. Autori hovoria o medzikultúrnej kompetencii, o didaktických princípoch jej rozvíjania a túto kompetenciu vidia v troch ďalších líniiach (lingvistickej, sociolingvistickej a pragmatickej). Zručnosti nevyhnutné na medzikultúrnu komunikáciu vidia v emocionálnom intelektu zúčastnených strán, v charaktere kultúry ako takej (teda či ide o kultúru kolektivistickú alebo individualistickú), v mužskom a ženskom princípe v nej, v konfuciovskom dynamizme i tzv. cross-kultúrnom modeli Richarda Lewisa. Medzikultúrnu komunikáciu ako vyučovací predmet vidia ako niečo, čo je možné pestovať iba vďaka pripravenosti jej pedagóga, ktorý je na istej úrovni v tejto komunikácii. Úrovne prípravy k takejto medzijazykovej komunikácii sú štyri: kultúrna, psychologická, sociálna a kultúrna. Možná a dôležitá je tiež neverbálna

komunikácia v multikultúrnom prostredí, ktorú zohľadňuje reč očí, kinezika, proxemika a haptika.

V tretej časti sa predstavujú prístupy k výučbe: humanistický, komunikatívny, individuálne orientovaný, ďalej sa podáva klasifikácia a objasnenie vyučovacích stratégií mnemotechnických, kompenzačných a kognitívnych, tiež sa venuje pozornosť stratégií stimulovania návykov hovorenia. Rovnako sa predstavujú tvorivé pedagogické stratégie, tradičné hodiny i neštandardné. Predstavujú sa aj modely a typy vyučovacích hodín, ktoré sú prevzaté z iných kultúr, prevažne anglicky hovoriacich.

Štvrtá časť je venovaná netradičným alternatívnym metódam výučby cudzích jazykov, ako sú napríklad metóda sugescie, tichej výučby, výučby za pomoci počítača, multimediálnych materiálov a databáz, portfólia (predstavovania žiackych a študentských prác verejnosti). Hovorí sa tu aj o hodinách otvoreného a uzavretého typu, o projektovom vyučovaní a o situačných metódach.

V piatej časti sa autori sústredili na otázky bilingválnej výučby a jej úlohy vo vyučovaní (na jej dejiny, osobitosti bilingválnych programov výučby, úlohu učiteľa v bilingválnej výučbe, výber didaktických materiálov na takúto vyučovaciu hodinu, prípravu takejto hodiny, na dialogickú výučbu na bilingválnych hodinách, na hodnotenie bilingválnej výučby, využitie netradičných metód na takýchto hodinách).

Učebnica v kompletnej podobe sumarizuje všetky jestvujúce poznatky o výučbe cudzieho jazyka, nezabúda na žiadnu zo zložiek pedagogického procesu, berie do úvahy psychologické faktory účastníkov tohto procesu a zdôrazňuje aj úlohu medzikulturality a multikulturality a taktiež bilingvizmu i polylingvizmu. Všetky poznatky a informácie sú nové a spracované podľa nových odborných prameňov. Text je vypracovaný prehľadne, zrozumiteľne. Je doplnený zaujímavými a užitočnými prílohami, ako sú slovník termínov didaktiky cudzojazyčnej výučby, všeobecná charakteristika všetkých úrovní ovládania cudzích jazykov podľa medzinárodnej európskej normy, príklad bilingválnej vyučovacej hodiny, iné aktuálne tlačivá používané vo vyučovacom procese dnes). Takáto učebnica bude veľkým prínosom pre študentov vysokých škôl, ale aj pre pedagógov, ktorí sa didaktike nevenujú, ale cudzí jazyk vyučujú.